

VIII.

ČOVJEKOVO DVOSTRUKO BIĆE

*Od svih stvorenja u prirodi samo je čovjek dvostruk, ustvrđuje Py-
mander. S jedne strane, u ljudskom se sustavu nalazi sjemenka
besmrtnosti, duhovna iskra, naznačena i kao ruža srca; s druge stra-
ne čovjek je smrtno biće, prirodna pojava. Ne možete naći ni jedno
drugo biće s takvom dvostrukom prirodom.*

Pad prvobitnih Božjih sinova izazvao je neobično stanje: u mi-
rijade smrtnih bića bijaše posijano sjeme Duha. Sve te mirijade
bića u kojima je prisutno Božje sjeme mogu zajedno, kao narod
Božje djece, postati mnoštvom koje nitko ne može izbrojiti. Tako se
može dogoditi i događa se da se sve što započne u grijehu i krivnji
i iznjedri odgovarajuće posljedice naposljetku pretvara u neslućeni
blagoslov u snažnijoj i moćnijoj veličanstvenosti nego što je ikada
prije bilo moguće.

Ali da bi se taj blagoslov doista očitovao, potreban je odlučan
zahvat. Onda se nešto mora dogoditi! No u tomu je skrivena i silna
mogućnost, tajna – da iz pada, iz grijeha i krivnje može nastati takav
blagoslov kao dokaz da Duh, ljubav, uvijek pobjeđuje.

Tko uvidi vrst svoga prirodnorođenog bića, sposoban je oslobo-
diti se dvostrukosti i vratiti se prvobitnoj božanskosti. Jeste li već u
ovomu trenutku bar malo svjesni svoje duhovne iskre? Jeste li svje-
sni svoje dvostrukosti – svoga prirodnorođenog bića i ružina srca u
sebi, prvobitnog, istinskoga čovjeka? Ako ste svjesni duhovne iskre

u sebi onda prepoznajte mogućnost svog oslobođenja. Tada kao prirodno biće niste osobno sukrivci u biti grijeha, kako sugeriraju naši ortodoksni reformirani očevi. Jer kao prirodnorodeno biće posve ste jedinstveni s biti dijalektike. Tok stvari u sedmomu kozmičkom području neizbježan je za svako biće povezano s ovom prirodom. Vi kao posjednik ruže možete samo postati svjesni egzistencijalne nedostojnosti, egzistencijalnog ludila, zatočeništva. To je svijest o grijehu na koji Univerzalno učenje oduvijek misli – da istinski duhovni čovjek postane svjesnim svoje tamnice, svoga trenutnoga stanja postojanja.

Imati svijest o grijehu, prema 39. stihu, znači postati svjesnim svoje apsolutne besmrtnosti i moći nad svim stvarima, a ipak doživljavati usud smrtnika zbog vlastite sudbine; biti izvrsniji od svega u dijalektici, a ipak morati biti njezin sluga. Znati: "Otac je u meni, On, koji ne spava, vlada nada mnom, a ipak sam zatočen u moći nesvjesnoga." To je svijest o grijehu. Hermesove riječi dokazuju da je to spoznao.

Hermetik spoznaje takvu situaciju. Ali za većinu je ljudi to miješanje prirode sa čovječanstvom veliko čudo. I njegov dramatični aspekt: očiti pad, koji se u njoj očituje i krivnja što iz toga nastaje. Unatoč tomu Duh želi i mora nadvladati. U dramatičnomu se zbivanju on milijunstruko cijepa i tako svim tim milijunima daruje moć da ponovno postanu djecom Božjom.

Stoga 41. stih kaže da je miješanje prirode s čovječanstvom iznjedrilo zapanjujuće čudo. Nastanak toga čuda Pymander opisuje u 45. stihu:

Zemlja bijaše matrica, a voda probuđujući element; vatra dovede proces nastajanja k zrelosti, a priroda primi životni dah iz etera i iznjedri tijela prema čovjekovom obliku.

Kada Pymander govori o čovjeku, misli na prvobitnoga, božanskog

čovjeka, na duhovno biće. Inače govori samo o tijelu, o prirodnom obličju. Tijelo je poprimilo prividno ljudski izgled. Slijedi opis kako je prirodno obličje stvoreno od astralnih i eterskih radijacija prirode smrti. Prirodno se obličje, dakle, bez daljega naziva tijelo, a to je ono što dijalektički svijet obično naziva čovjek. Kakva greška! Jedino je objašnjenje te greške da prirodno obličje prema svojoj vrsti ima vlastiti život i vlastitu svijest – da je, dakle, živo biće.

U vama su *dva* života: prvobitni život i život prirodnog obličja. Pymander to izražava riječima: Istinski je čovjek od života i svjetla. Istinski je čovjek nastao od božanskoga života kao duševno biće, a od univerzalnoga svjetla kao ćud – duhovna duša, tj. kao osjećajno biće osobite duševne vrsti, koje je povezano s Duhom. Istinski čovjek ima čisto srce, on *jest* srce. U srcu prirodnog obličja stanuje kao Bog.

Istinski je čovjek, kako smo dalje ustanovili, i dvospolan u sebi, iako je vanjštinom muško ili žensko. Nasuprot tomu, prirodna obličja spolno su odvojena. To morate dobro imati na umu ako želite razumjeti sve te stvari. Prirodno je obličje odvojeno po spolu – ili je muško ili žensko. Duševni je čovjek, pak, i muško i žensko, iako je vanjštinom ili muško ili žensko. Postoje, dakle, muška duševna bića i ženska duševna bića, iako nisu spolno odvojena. Ali prirodno se obličje uvijek pojavljuje u spolnoj odvojenosti koja nam je poznata, kako bi se preko mnogobrojnih iskustava i beskrajnih rađanja mogao ostvariti plan spasenja. Trajnim slamanjem u prirodi smrti i stalnim oživljavanjem mikrokozmosa uvijek postoji stvarna mogućnost da se ponovno stekne udio u prvobitnomu životu.

Sigurno vam je iz novina, revija ili drugih izvora poznato da se danas marljivo traži sredstvo za produženje života. Vjeruje se da će se razmjerno brzo, dakle, npr. tijekom stotine godina, moći produžiti čovjekov životni vijek na otprilike osamsto godina. Kako se takva želja može ostvariti?

Znate da atom sadrži goleme snage, u njemu se nalazi životni

element, životni eliksir ljudskog obličja. Čovjek živi toliko dugo koliko živi, jer ne zna dovoljno iskoristiti životni element atoma. Zato sada hoće taj životni eliksir, koji je tražio i već pronašao, osloboditi iz atoma. Želi ga proizvoditi i ljudima dozirati injekcijom i tako im produživati život. Ali ako pomislite kakav užasni kaos čovjek već sada čini i zaziva u prosječnom životnom vijeku od sedamdeset ili osamdeset godina, onda razumijete da bi sav društveni poredak morao posve propasti kada bi ljudi živjeli dvjesto, tristo ili čak osamsto godina.

Stoga zacrtano produženje životnoga vijeka nesumnjivo znači kraj života cijeloga čovječanstva. S tim u vezi puno govori i zakon koji vrijedi za svakoga stvarnog *rosenkreuzera* (pomislite npr. na Backstromovu diplomu) "da ne želimo živjeti duže nego što nam je Bog odmjerio". Naime, dijalektički čovjek, gonjen svojim prirodno-rođenim stanjem, uvijek je u opasnosti da potone ispod razine dijalektičkoga poretka.

Spolovi su se odvojili zato da bi se stalno rađala nova prirodna bića, a sam život brine za to da ona pravovremeno umru. Tako se plan izbjavljena ispunjuje u teškoj školi dubokih iskustava, pa možemo zakoračiti na put samospoznaje. Pritom je uvjet odvajanje spolova, jer na toj se osnovi neprekidno okreće kotač rađanja i umiranja, a hod kroz život nezaobilazna je škola iskustava, kako kaže Pymander. Tko je gonjen dalje u toj školi života i tko posjeduje ćud, naime, svetište srca koje može vibrirati u skladu s ružom i otvoreno je gnostičkomu svjetlu, jednom će spoznati sebe prema svojoj istinskoj vrsti i duboko osjetiti svoju dvostrukost. Takav čovjek onda zna da je ljubav prema prirodnom obličju – žudnja tjelesne tamnice – uzrokom smrti sa svim njezinim posljedicama.

Tako onda nastade pomiješanost i poče razmnožavanje odvojenih spolova – kao u životinjskom i biljnomu carstvu. Tko na tomu putu spozna samoga sebe, biva poveden na put duševnoga čovječanstva; tko se pak grčevito uhvati za prirodno obličje, nastavlja lutati u tami i na bolan način doživljava sve što je smrtno.

Možda bi bilo dobro skrenuti vašu pažnju na nenormalna stanja, koja se oduvijek pojavljuju i izviru iz spolne odvojenosti i njezinih posljedica. Povremeno se pojavi tip čovjeka koje nije ni muško ni žensko. S jedne se strane takav tip razvija zbog odbijanja božanskoga plana, koji čovjeka u krivnji i pokori tjera kroz materiju, a s druge pak strane zbog odbijanja spolne odvojenosti i njezinih posljedica. Takvi ljudi ne žele prihvatiti Božji plan, koji čovjeku omogućuje da ponovno postane prvobitno duševno biće, a uz to – bježe od neumoljivih posljedica tog odbijanja, naime, od činjenice da onda moraju živjeti u dijalektičkomu životnom stanju.

Tako se npr. razvija nenormalni homoseksualni tip čovjeka, proizvod životne izolacije prirodnog obličja, koje ne ide putem izbavljenja, putem istinske samospoznaje. Ljudi s takvom bolesti mogu ozdraviti ako se, kao prvo, ne izivljavaju u svojoj izopačenosti i, kao drugo, ako se u potpunoj predaji usmjere na put i odlučno njime idu. Prirodnorođeni čovjek može zaniijekati prirodno obličje i odbaciti ga samo ako svjesno čezne za ponovnim spajanjem s duševnim bićem i snažno stremi to i ostvariti. Ali ako ne želi tražiti put prema gore niti njime ići, a vrst hormonskih nagona ostane ista te prirodno obličje ustraje u toj hormonskoj vatri, neizbježno nastaje protuprirodni razvoj. Mnogi koji su se tijekom stoljeća takoreći povukli iz života i otišli u samostane sami su sebe denaturirali.

U 48. stihu knjige *Pymander* ima još jedan aspekt na koji moramo ukazati. Taj stih, naime, uvijek pogrešno shvaćaju. Spomenuti izričaj hermetičke filozofije shvaćao se kao neka vrst upozorenja. Tamo piše:

Ali onaj tko je volio tijelo, koje je proizašlo iz zablude žudnje, morao je dalje lutati u tami.

Te su riječi često shvaćane kao Hermesovo upozorenje protiv zemaljskoga braka i njegovih posljedica. Ali ne radi se o tomu. Naprotiv,

u pragnozi se pokazuje koliko je nužna spolna odvojenost sa svojim posljedicama da bi se kotač rađanja i umiranja mogao održavati u pokretu. Riječi *Ljubav prema tijelu, koje je proizašlo iz zablude žudnje*, odnose se na ljubav prema dijalektičkoj prirodi, o kojoj govore stihovi 37., 38. i 39. čija je posljedica nastanak smrtnoga prirodnog obličja. I posve je svejedno jesu li se s time suočavali vjenčani ili nevjenčani, s gađenjem prema prirodi ili ne, u osamljenosti ili u dualnosti. Tko se želi izdići iz prirodnog obličja, mora – u skladu s božanskim planom spasenja – napustiti dijalektički svijet i sve što je s njime povezano da bi krenuo uvis putem duše, putem povratka.

Ako današnje čovječanstvo uskoro bude spriječeno ići putem svoje prirode i ako uspije produžiti život, to će značiti neopoziv kraj, jer tada će ovaj svekoliki nužni poredak sa svojim čovječanstvom vrlo brzo potonuti ispod razine prirodne zakonitosti.

Ljubav prema vlastitoj prirodnoj pojavi, potpuno spajanje s njom i uobražavanje da je ona središte, stvarni čovjek – to je greška o kojoj Hermes govori u 48. stihu.

Ako sada razumijete sve to i pitate se kako da postignete čistoću, čišćenje u životu, koje je uvjet za izbavljenje, valja znati da je čistoća za kojom čovjek mora stremiti u svojoj prirodnoj pojavi uvijek čistoća srca, sedmostruko čišćenje svetišta srca. Srce je u stanovitu smislu dom ruže. Svetište je srca zrcalo univerzalnoga svjetla. Svetište je srca Bog.

Pymander govori kandidatu u srcu. Stoga svaki ozbiljni gnostički učenik stremi za istinskim sedmostrukim čišćenjem srca. Kada čovjek očisti svetište srca, kada kandidat iskreno i ustrajno stremi za takvim čišćenjem, pa se svjetlo u njemu može nastaniti, onda se s osjećajnim životom posve mijenja i misaoni život, a djelatni je život u skladu s tim sedmostrukim čišćenjem srca. Tada je čovjek čist u svemu što čini i što propušta činiti.

Tek tada se mijenjaju i hormonske funkcije u čovjekovu sustavu i kandidat ulazi u sferu *dobra*, kako to naziva Pymander: u stanje istinskoga rasta duše.